
Anbudet

Eskilstuna - Strängnäs
Släktforskarförening

Informationsblad för Eskilstuna - Strängnäs släktforskarförening Nr. 2 år 2003

Sonja

Karl-Inge

Margareta

Gunvor

Sven

Anita J

Göran

Kjell

Gunnel

Vad är nu detta? Jo, nya styrelsen förstås!!

Anbudet

ESSF Adress:

Eskilstuna - Strängnäs
Släktforskarförening
Dambergsgatan 1
633 41 ESKILSTUNA
Telefon / Fax 016 - 12 21 47

Postgiro:

73 81 41-1

Medlemsavgifter 2003

Fullbetalande	200.- / år
Familjemedlem	100.- / år
Medlemskap för ungdom upp till 23 år	25.- / år

Avgift för ny medlem som betalas in till föreningen mellan den 1/10 och 31/12 ger fullt medlemskap även på följande år.

Redaktion

Redaktör:

Arne Carlsson
Gillbergavägen 140
632 36 ESKILSTUNA
Tfn / Fax 016 - 42 64 10
Mobil 070 - 588 06 10
E-post arne@caritakonsult.se

Adressändring

Skickas till Kassören!!

Eftertryck eller citat

Får gärna göras ur Anbudet under förutsättning att källan och författare anges.

Anbudet ges ut 4 ggr. per år i ca 450 ex och framställs och kopieras hos: Carita Konsult & Service i Eskilstuna
Tfn/Fax 016 - 42 64 10

ISBN/ISSN 9929522492

Busslinjer

Enligt uppgift så går följande bussar via Kungsvägen: Från Fristadstorget nr. 11, 12, 31, 216, 221, 701, 720, 801 och Pulsen. Mot Fristadstorget går nr. 11, 12 och 30.
Buss nr. 720 från Strängnäs stannar vid Rådhusstorget.

Styrelse 2003

Ordförande:

Sven Kullman
Thulegatan 9 B
633 58 ESKILSTUNA
Tel: 016-12 62 87
E-post:
smedcomp@eskilstuna.mail.telia.com

Vice Ordförande:

Kjell Ivarsson
Östra Storgatan 12
633 42 ESKILSTUNA
Tfn 016 - 12 35 91
E-post: 41ivarsson@telia.com

Sekreterare:

Anita J Carlsson
Eleonoragatan 12 B
633 43 ESKILSTUNA
Tel: 016 - 12 62 82
E-post: 7077karlsson@telia.com

Kassör:

Margareta Gustafsson
Kyrkogårdsgatan 2 A. 4 tr
633 41 ESKILSTUNA
Tel: 016-13 11 80
E-post: m.gson@sverige.nu

Övriga styrelsemedlemmar:

Gunvor Larsson
Vallbyvägen 27 C
645 42 STRÄNGNÄS
Tel: 0152-123 09
E-post: larsson.gunvor@telia.com

Gunnel Forsberg

Gillesvägen 4, Merlänna
645 91 STRÄNGNÄS
Tfn 0152 - 513 37
E-post: hans.martensson@telia.com

Sonja Jönsson

Gräsgatan 40
645 40 STRÄNGNÄS
Tfn / Fax 0152 - 139 40
E-post: bj13940@swipnet.se

Göran Thomasson

Bosätervägen 3
633 47 ESKILSTUNA
Tel: 016-13 02 71
E-post: g.thomasson@telia.com

Karl-Inge Karlberg

Mellanvägen 35
633 69 SKOGSTORP
Tfn 016 - 252 57
E-post: beirut@mbox301.swipnet.se

Manus och utgivningsdagar för Anbudet 2003

Sista manusdag	Utgivningsdag
Nr 1 "- 13/1	"- 10/2
Nr 2 "- 7/4	"- 7/5
Nr 3 "- 25/8	"- 15/9
Nr 4 "- 10/11	"- 1/12

Föreningens hemsida:
<http://home.swipnet.se/essf>

Parkeringsplats för bil

Finns vid Sveaplans centrum (2 tim.) och ibland även på Dambergsgatan, **kör lugnt, detta är ett villaområde.**

Ringklocka

Knappen sitter till vänster om ytterdörren. När lokalen är öppen för medlemsträff så skall du ringa på klockan så kommer någon och öppnar för dig. Adressen till lokalen är Dambergsgatan 1.

Till årsmötet den 15 mars hade samlats en tämligen talrik skara för att delta i de sedvanliga förhandlingarna och för att lyssna till Stellan Wibergs föredrag om fotografier och fotografer i Eskilstuna.

Årsmötet bjöd inte på någon dramatik och valet av ny styrelse gjordes enligt valberedningens förslag.

Den enda överraskningen var att föreningens mångåriga sekreterare Anita Carlsson också valt att lämna styrelsen och det med så kort varsel att inte valberedningen haft möjlighet att agera.

Årsmötesdeltagarna valde dock en ny Anita Carlsson till sekreterare så kontinuiteten vad gäller namnfrågan är hundraprocentig vilket åtminstone så här i början kan skapa litet problem.

I styrelsen har vi dock bestämt att kalla f.d. sekreteraren för Lily Anita Carlsson och nya sekreteraren för Anita J Carlsson.

I föreningen har vi under en lång följd av år vant oss vid att se Lily Anita och Arne sida vid sida arbeta för föreningen och de har lagt ned ett enormt arbete som vi alla skall vara dem tacksamma för.

Arne aviserade tidigt att han skulle lämna styrelsen och att han ville ha mera tid till sin egen hobby, modellbåtsbygge och tävlande med modellbåtar.

Vad gäller Lily Anita så har hon upplevt att ordinarie arbete och föreningsarbetet tillsammans tenderade att bli för betungande, vilket ju är en risk när en förening växer.

Ju större föreningen blir, ju flera "händer" behövs för att hjulen skall snurra.

Även Sture Appelbom slets mellan två intressesfärer, släktforskning och far-

tyg och också i hans fall segrade fartygen. Jag vill rikta ett varmt tack till Sture för hans arbete i styrelsen. Enligt min mening så stod han ofta för de kloka, väl övervägda inläggen i våra diskussioner.

Kanske förväntas av mig att jag som nybliven ordförande skall komma med något slags manifest.

Detta och detta skall jag göra, men jag avstår från det då jag vet att det bara är resultat som räknas. Utgångspunkten för mitt arbete är att styrelsen har medlemmarnas uppdrag att arbeta för föreningens ändamål, nämligen att främja släktforskningen i Eskilstuna och Strängnäs kommuner och att verkställa årsmötets beslut.

Min roll är att leda detta arbete och då jag funnit släktforskningen mycket stimulerande och utvecklande så är det med glädje och entusiasm jag åtagit mig att hålla i ordförandeklubban och jag hoppas ni inte skall bli besvikna över att ni gav mig det förtroendeuppdraget.

Tack!

Den nya styrelsen har haft sitt första ordinarie sammanträde och bland annat tilldelades ledamöterna olika ansvarsområden. Jag går inte in i detalj på detta utan det kommer att märkas i det praktiska arbetet.

Det skall dock understrykas att det är många medlemmar utöver styrelseledamöterna som har olika funktioner i det löpande föreningsarbetet, exempelvis cirkelledare, lokalvärdar och data-gruppens medlemmar.

Arne och Lily Anita Carlsson kommer även fortsättningsvis att arbeta för föreningen. Arne bl.a. som redaktör för Anbudet och ordförande i den redaktionskommitté som är under bildande och Lily Anita och Arne med resorna till Leksand och Arninge och andra ställen som kan komma ifråga.

Styrelsen beslöt också att aktivera sig i genomförandet av Sveriges Släktforskarförbunds projekt "ge namn åt de döda". Många av er känner till "Dödskvivan". Den är bra men har sina begränsningar – det fattas namn på

döda under åren 1950-1970. För Eskilstuna och Strängnäs kommuner innebär det att uppgifter om ca. 20 000 personer behöver kompletteras.

Arbetet har pågått runt om i landet ett tag men tyvärr måste vi konstatera att det för Södermanlands län inte alls gått bra.

Sämst i landet!!

Det måste vi med gemensamma krafter ändra på. Läs mera om projektet i Rötter och hör av dig till Margareta Gustavsson, styrelsens kassör. Hon är styrelsens kontaktperson för detta projekt.

Ovan nämnde jag också att en redaktionskommitté skall bildas vilket var ett annat av styrelsens beslut vid sitt första sammanträde. Är du intresserad av att arbeta för Anbudet så hör av dig till Arne Carlsson tfn 016 - 42 64 10 eller E-post: arne@caritakonsult.se.

Med bästa hälsningar

Sven Kullman

Redaktionskommitté

Som Sven så riktigt påpekar i sin ordförandespalt så behöver vi utöka redaktionskommittén med ytterligare några medlemmar. Är du intresserad av att göra reportage eller skriva artiklar så hör gärna av dig med dina funderingar till undertecknad så ska jag berätta hur vi jobbar idag och lyssna på dina förslag!

Arne C

En solskenshistoria från Hällby

En gråkall lördag i mars beslöt Birgitta, min hustru, och jag, att vi skulle ge oss ut och leta efter **Höggkullen**, en fastighet i Hällby, där en av Birgittas släktingar tillbringat sina första levnadsår. Han var född 1911.

Komna till Hällby spanade jag från bilen efter ett lämpligt offer för mina frågor.

En något äldre dam kom vandrande efter vägen. Hon har säkert lokalkännedom blev min slutsats. Jag presenterade mig och ställde min fråga. Nej, hon visste inte var Höggkullen låg, men hon kände en som säkert skulle veta.

Dam nr 1 steg så in i vår bil och det bar av till dam nr 2.

Väl framme steg dam nr 1 ur bilen och gick in till dam nr 2.

Efter ett tag kom damerna ut. Nej, dam nr 2 kände inte heller till Höggkullen, men möjligen skulle dam nr 3 kunna göra det.

Vi tackade och tillsammans med dam nr 1 iväg till dam nr 3.

Dam nr 1 in till dam nr 3, men inte heller dam nr 3 kunde besvara vår fråga. Men hennes tips var dam nr 4.

Då beslöt dam nr 1 att vi skulle fara hem till henne och därifrån ringa dam nr 4.

Sagt och gjort.

Dam nr 1 fick kontakt med dam nr 4 som tipsade oss om att titta i boken "Hällby genom tiderna" utgiven av Eskilstuna museer.

Boken ifråga hade dam nr 1 i sin bokhylla. Bilaga 1 i boken utgjordes av en förteckning över gårdar och lägenheter i Torshälla landsförsamling 1782-1991 med angivande av aktuella gatuadresser.

Svaret på vår fråga blev Kaplansvägen 2, strax bakom det hus som dam nr 1 bott i under 25 år.

Det var väl en trevlig historia? Det var inte första gången vi mötts av sådan tjänstvillighet när Birgitta och jag varit ute på våra strövtåg efter släktminnen.

Folk är mycket tjänstvilliga i sådana här sammanhang. Svaret på vår fråga skulle vi kunna få i Sörmlandsrummet på biblioteket, men att söka svaret så här blev roligare.

Ett hjärtligt tack till dam nr 1, Gunnel Söderberg.

Jag skall lämna igen boken!

Sven Kullman

En förteckning över de CD-skivor som finns i lokalen

Sveriges Dödbok 1968-1996
 Sveriges Dödbok 1950-1999
 Telekatalogen 1999
 Telekatalogen 2000
 Johannes Rudbeckius
 Svenska Ortnamn
 NAD (Nationella arkivdatabasen)
 Paleografi
 SBL
 Historiska stadskartor
 Söderskivan
 Klara
 Gamla stan
 Kyrkböcker i Småland
 Jönköpingsbygdens ministerialböcker
 Boupppteckningsregister, Uppsala, delvis Sthlms län
 Databasen CD-Emigranten, del 1 & 2
 Emigranten
 Släkt och hävd 1950-1999
 Family Archives
 Family History Library Catalog
 Family Tree Maker
 Scandinavia Vital Records Index, 8 CD
 Centrala Soldatregistret
 Smedskivan 2
 Sveriges Befolkning 1970

2003-04-11/MG

Budget 2003

Som du säkert kommer ihåg, du som var med på årsmötet så lovade jag att budgeten som låg kvar hemma i datorn skulle presenteras i detta nummer av Anbudet.

- Voila! här är den!

Arne Carlsson

INTÄKTER 2003

Intäkter föreningsmöten	6 000
Intäkter regionala möten	0
Intäkter medlemsresor	45 000
Intäkter kurser	27 000
Intäkter böcker, CD etc.	15 000
Medlemsavgifter	65 000
Familjemedlemsavgifter	6 000
Ungdomsmedlemsavgifter	100
Bidrag studieförbund	2 000
Kommunala bidrag	2 000
Övriga bidrag	2 500
Inkomsträntor	0
S:a intäkter	170 600

KOSTNADER

Kostnader föreningsmöten	6 000
Kostnader regionala möten	6 000
Kostnader medlemsresor	30 000
Kostnader kurser	5 000
Kostnader böcker, CD etc.	12 000
Medlemsavgifter	3 000
Arvoden	5 000
Reseersättningar	5 000
Soc. avg.	0
Lokalhyra	35 000
El och värme	2 000
Reparationer	0
Övr lokalkostnader	3 000
Kopiering, serviceavtal	2 000
Datakostnader	3 000
Informationsverksamhet	2 000
Medlemstidningen	18 000
Bibliotek	4 000
Övriga kostnader	1 500
Förbrukningsinventarier	0
Kontorsmateriel	1 000
Avskrivning inventarier	12 000
Administration	3 000
Porto	7 000
Telefonkostnader	4 000
Internetkostnader	0
Pg- och bankkostnader	800
S:a kostnader	170 300

Budgeterat resultat **300**

Eskilstunalokalen i sommar

Normalt så är ju verksamheten i lokalen lite grand "lagd på is" eftersom vi inte har någon planerad verksamhet då.

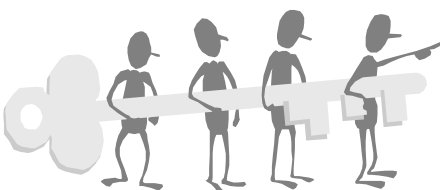
Men är det så att du är intresserad av att komma in i lokalen för att läsa kort, titta på CD-skivor eller idka någon annan (med släktforskning förenad) verksamhet, så kan Du ju ta kontakt med någon av lokalvärdarna, cirkelledarna eller någon ur styrelsen för att med den hjälp komma in i lokalen.

Vi har ju ett årsmötesbeslut på att vi inte ska lämna ut nycklar hur som helst, men i sällskap med någon av ovanstående så går det bra.

Du får naturligtvis räkna med och acceptera att någon säger att man inte har tid eller att man är bortrest.

De som har nycklar är: (i någotsånär bokstavsordning)

Mats Adolfsson (Adde) 016 - 35 71 48
 Margareta Arendt ..... 016 - 42 28 12
 Bengt Bergman ..... 016 - 255 15
 Anita J Carlsson ..... 016 - 12 62 82
 Lily Anita Carlsson ..... 016 - 42 64 10
 Lola Carlsson ..... 016 - 34 36 43
 Margareta Gustafsson 016 - 13 11 80
 Eva Ivarsson ..... 016 - 12 35 91
 Kjell Ivarsson ..... 016 - 12 35 91
 Sonja Jönsson ..... 0152 - 139 40
 Karl-Inge Karlberg ..... 016 - 252 57
 Sven Kjellberg ..... 016 - 42 06 49
 Sven Kullman ..... 016 - 12 62 87
 Leif Lindholm ..... 016 - 14 78 88
 Gerd Niedergesäss ..... 016 - 51 50 90
 Ulla-Britt Svensson .... 016 - 12 10 29
 Inger Ström ..... 016 - 912 52
 Göran Thomasson ..... 016 - 13 02 71

Rapport från Strängnäs horisont.

Ännu en termin är avslutad hos släktforskarna i Strängnäs. Den 3:e april träffades vi för sista gången i vår.

Vi har haft en så kallad Noll-cirkel i ABF:s regi.

Det innebär att cirkeln är utan avgift för deltagarna och att ledaren inte har något arvode. Nu har min insats inte varit så betungande, den har bestått i att pricka för vilka som deltagit och att starta upp datorerna och sätta i CD-skivorna. Resten har deltagarna själva stått för.

Vi har delgivit varandra våra glädjeämnen och våra bekymmer, när det gäller forskning.

Enligt vad jag hört är träffarna mycket uppskattade av deltagarna, många har också varit med alla träffar.

Vid varje tillfälle har vi varit mellan 11 och 15 stycken. Till kaffepausen är det någon, mest Gunnel, som springer ner och köper bröd (vi har det bra, med affär i huset).

Till hösten fortsätter vi med träffarna.

Jag har bokat datasalen och rummet med läsapparaterna hos ABF.

Nu är vi inkörda på onsdagar jämna veckor så det fortsätter vi med.

Vecka 36 (3:e september) blir första träffen.

Sedan håller vi på till vecka 50 (10 december). Reservera kvällarna i era almanackor. Vi startar klockan 18 och håller på 3 studietimmar d.v.s till 20:30 med kaffepaus. Vill någon gå tidigare går det också bra. Vi är inte heller så hårda på starttiden.

Är ni "rädda" för datorer? Kom ändå. Vi hjälper er gärna.

Allt handlar inte om datorer, men jag medger att det är datarummet som drar

mest. Det kan bli trångt ibland, men "finns det hjärterum så finns det stjärterum".

Vi ses till hösten. Till dess ha en skön sommar!

Sonja

Sven har hittat

Barnhusbarn i arkiven.

Av Louise Lönnroth.

Barnens historia är i stor utsträckning osynlig i arkiven. Barn finns visserligen registrerade i kyrkoböckerna och till en del också i mantalslängderna, vilka ger viktiga basdata såsom familje- och hushållstilhörighet, men att få kunskap om barns sociala villkor i äldre tider låter sig inte utan vidare göras. Vuxna personer lämnar spår i arkiven genom eget agerande av olika slag:

De köper, säljer, förhandlar, processar och kommunicerar med både myndigheter och enskilda personer.

Många av dessa handlingar dokumenteras skriftligen och därmed kan man på köpet få glimtar av dessa vuxna människors personligheter, levnadsöden, miljöer, sociala och ekonomiska villkor o.s.v.

I statliga och kommunala myndigheters arkiv förekommer barn när vuxna agerar för deras räkning.

De är objekt men inte subjekt. Av barns egna upplevelser har man mer att hämta i privata brevsamlingar, men problemet är då att de brev som finns

Fortsättning på sidan 8

Järnets dag i Karmansbo

Troligen var varken dånet eller hettan ens i närheten av vad smederna en gång fick uppleva då bruket var i full drift, men något gick att uppleva under Järnets dag vid Karmansbo bruk i Västmanland den 6 juli 2002.

Varje år, den första lördagen i juli, bjuds det en nämligen en liten möjlighet att få känna av hur det var då det begav sig. En grupp entusiaster (heder åt dem) har nämligen renoverat det gamla bruket så att man kan köra såväl vällugn som mumblingshammare och valsverk för att visa hur det en gång gick till.

Min dag vid det gamla bruket (där en del av mina anor fanns under 17- och 1800 talen) började med att jag kom dit ungefär 10.15 på förmiddagen och då var verksamheten redan i full gång. Vällugnen var laddad med träkol och tackjärn och temperaturen uppe i ca 1200 grader.

Smederna syntes också ha full kontroll över var som skedde i ugnen. Med grova spett baxade man med järnklumpen för att den skulle bli som man ville. Dessutom och med jämna mellanrum öste man in stora skyfflar träkol och det är inte alls svårt att förstå vilka mängder av denna vara det gick åt då alla bruk och hammare utefter Hedströmmen var i full drift.

Efter ca 1 timme i vällugnen var det dags att ta ut den glödande järnklumpen, som säkert vägde mer än 50 kg, och ge den en behandling under den stora, vattendrivna mumblingshammaren. Två man bar fram klumpen och lade upp den, medan en tredje man sakta släppte på vattnet till det majestätiska bröstfallshjulet.

Enligt vad som stod att läsa utvecklar vattenhjulet 20-25 hästkrafter och det kan nog behövas för att lyfta den 7 ton tunga hammaren. En liten försmak av hammaren kraft fick man, då smederna inte riktigt hann peta bort trädstubben som först låg där som skydd. Det behövdes inte många slag innan den var förvandlad till flis.

När den väl var borta var det järnets tur och järnklumpen åkte in under hammaren. Under ett kraftfullt dån, och i händerna på en av de gamla smederna som var med som ung man då verket var i drift, förvandlades järnet till ett stycke med rätt storlek för att kunna köras in i valsverket.

Vid valsverket, som inte på något sätt var tystare än hammaren, tog några andra mannar vid. Den tunga järnklumpen åkte med förbluffande hastighet (man skall minnas att valsverket är från mitten av 1800-talet), och med ett lite lustigt frasande genom valsarna från ett håll. Sedan fick man föra tillbaka det på ovansidan av verket för att köra in det igen från samma håll som förra gången, men med lite finare dimension. På så vis valsades den från början ca 40 cm långa och 15 cm tjocka järnklumpen, på mindre än tio minuter, ut till ett ca 3 m långt stångjärn som fortfarande var mellan 600-800 grader varm.

Allt var mycket välordnat och skickligt genomfört. Dessutom var det av ett stort personligt intresse, eftersom jag har fragment av barndomsminnen från den tid då bruket var i drift. En släkting arbetade nämligen en kort tid som smed vid Karmansbo.

Därmed var förställningen slut och för den som så ville kunde man köpa lunch; korngrynskaka med stekt fläsk samt låta sig underhållas av Kohlsva Brass som med en mässingssextett svarade för musikunderhållning.

Som slutord kan jag inte låta bli att citera ur Gustaf Frödings "Den gamla goda tiden".

...

Bälgen blåste och blästern ljungade, kvävande hetta ur ässjorna slog, svettiga sotiga smederna slungade släggan mot stängerna, nöpo med tängerna, formade järnet till harv och plog.

...

Roland Jargården,

som passande nog bor i Sme'stan, d.v.s. Eskilstuna.

En omänsklig dom

I dagens moderna och upplysta samhälle får man lära sig, inte minst genom läkemedelsindustrins reklam, att inkontinens är en tämligen vanlig åkomma. Det var emellertid inte något som man kände till "på den gamla goda tiden". Därom vittnar följande utdrag ur Åkers härads sommarting den 31 maj 1731, §1:

Länsman välbetrodde Olof Åhrberg haver instämt Lars Mårtensson i Järsta för det han skall släppt sitt vatten i Fogdö kyrka.

Lars Mårtensson tillstod att han varit så olycklig, att detta hänt honom under det han skall fallit på knä. Beklagande att han för 8 eller 9 år sedan fått den olägenheten uti en svår sjukdom, att han ej kan hålla sitt vatten, som det ock skall vara bekant överallt, men kunde inte åberopa sig någon till vittne som sådant försport annan än nämndeman Anders Eriksson i Årby, som berättade att då de följts åt på en resa till Stockholm, hava de logerat i Tälje stad, och om natten skall Lars Mårtensson pinkat under sig medan han sov.

Häradsrätten prövade skäligen, att som Lars Mårtensson i Järsta tillstod det han låtit sitt vatten i kyrkan och således en grov förargelse gjort, så bör han efter 1686 års förordning därför böta sina 50 daler smt, och som han ej orkar böta, så kommer han att plikta med 14 dagars fängelse vid vatten och bröd, och stånda dessutom uppenbar kyrkoplikt, varom han till det vördiga predikoämbetet hänvisad varder.

Lars-Gunnar Sander

Kanske en nödvändig stol i kyrkan?

Cirkelledarutbildning i Leksand

På Sveriges Släktforskarförbunds årsmöte i höstas i Borlänge diskuterades bl.a. hur förbundet skulle kunna stödja medlemsföreningarna.

Ett konkret resultat av denna diskussion var kursen för cirkelledare i släktforskning som hölls i Leksand 29-30 mars 2003. Eskilstuna-Strängnäs Släktforskarförening representerades av sju cirkelledare/-assistenter.

Förbundet har tidigare försökt genomföra en liknande aktivitet men då blev det för få anmälningar. Till detta möte var dock närmare 100 anmälda varav ca 65 nu kunde delta. Kursen arrangerades av släktforskarförbundet i samarbete med fem studieförbund.

Tidsmässigt var kursen inplanerad mellan 09.00-16.00 lördag och söndag med tillfälle för egen forskning från kl 16 fredag och lördag. Vi kunde hålla på med detta så länge vi orkade och det var många som höll ut till efter 22.

Kursen var väl arrangerad och på plats representerades Sveriges Släktforskarförbund av sekreteraren Gunvor Hjärtström som också höll i trådarna för kursen. Små detaljer, som t.ex. ett välkomstbrev med kursdeltagarens namn skrivet med 1600-talsstil gav en trevlig inramning åt det hela. Mötet kommer att mera ingående refereras i Släkthistoriskt Forum.

Inledningsföredraget hölls av Lars-Göran Johansson, numera arkivarie hos polisen i Göteborg, men som tidigare arbetat på emigrantinstitutet i Växjö. Han föreläste förstås om emigrantforskning.

Ulf Berggren tog vid efter honom och föreläste om udda källor.

Efter lunch fick vi lyssna till Ragnar Fornö, tidigare styrelseledamot i Sveriges Släktforskarförbund, som på ett inspirerande sätt föreläste över ett något "torrt" ämne, "Vad och hur hittar man i domböcker". Han liksom de två

föregående föreläsarna visade på hög kompetens inom sina områden.

Härefter fortsatte Margareta Grafström, etnolog, att tämligen fritt kåsera om "Stormor i Dalom och hennes bror gästgivaren". Inom parentes kan nämnas att Margareta Grafström mot ett fönster hade hängt upp antavla för Stig-Olof Grafström, en antavla gjord i batik. Ett originellt och vackert sätt att presentera sin släktforskning på.

Lördagens program avslutades med att en lokal grace iklädd tidsenlig dräkt, föreställande Stormor i Dalom, först kulade varefter hon läste upp en historik över sig själv, d.v.s. Stormor. Ett mycket trevligt inslag som tyvärr kom litet i kläm genom en miss i tidsplaneringen. Det var dock en bagatell.

Kjell Lindblom, prisbelönad, mångårig cirkelledare och vallonforskare, inledde söndagens program. Han har hållit över 100 cirklar i stockholmsområdet. Hans krav på cirkelledare var att de skulle ha stor erfarenhet av egen släktforskning, kunna läsa gammal handstil och vara goda pedagoger. Som mål med cirklarna menade han att man skulle hjälpa deltagarna att komma igång med sin forskning och att fortsätta.

Han menade samtidigt att man måste ha realistiska förväntningar på sina kurser. Hans erfarenhet var att en fjärdedel fortsätter och en fjärdedel kommer aldrig igång.

Ett kortare inlägg hölls om "Källkritik och kvalitet i släktforskning" av Karl-Ingvar Ångström, pensionerad lantmätare.

Resten av söndagens program handlade i stort sett om vilka möjligheter datateknologin erbjuder. Genlines VD Peter Wallenskog demonstrerade möjligheten att läsa kyrkböcker på nätet.

Detta projekt rullar på i hög fart efter många år av förberedelser. Ett årsarbennemang i dag kostar 2 000 kr. Jag pratade litet med Peter Wallenskog och fråga bl.a. om kostnadsutvecklingen. Han menade att man har ambitionen att hålla kvar kostnaden på den nivå den i dag ligger på. Genom fler intressenter bör man kunna hålla priset nere.

Karl-Ingvar Ångström återkom och visade hur man kan använda kartor i släktforskningen.

Under temat "släktforskning är mer än kyrkböcker" avslutade Sten-Sture Tersmeden, Anders Eriksson, båda från DIS och Jan Malmstedt med att prata om skanning av bilder och dokument. De tre sista föredragshållarnas inlägg lyfte verkligen fram de möjligheter datateknologin medger.

Alla vi som deltog från Eskilstuna Strängnäs Släktforskarförening upplevde mötet som bra och inspirerande. Det gav oss också möjligheter att umgås och prata med varandra samt allmänt reflektera över föredragen.

Bl. a. stod det helt klart för oss att våra förutsättningar att hålla cirklar nog är ovanligt väl tillgodosedda genom att vi har egen lokal, nya fräscha läsapparater och relativt många cirkelledare.

Vi får hoppas att släktforskarförbundet ordnar fler sådana här utbildningar. Ju bättre cirkelledare vi har, ju bättre cirklar och förhoppningsvis kan vi då hjälpa flera att komma igång med sin släktforskning och att även fortsätta.

Jag vill också rikta ett tack till ABF med vars hjälp vi kunnat delta i denna kurs.

Sven Kullman

Eskilstuna 2003-04-12

Klockarens efterlämnade papperslappar blev Lännas äldsta ministeriallängd

Saknar du uppgifter i Länna sockens äldsta ministeriallängd (AI:1) eller stämmer de dåligt med uppgifter ur andra källor?

Då kanske förklaringen ligger i följande protokoll från Åkers häradsrätts vinterting den 16 januari 1730 § 5.

Lars-Gunnar Sander

Samma dag inkom Kerstin Andersdotter berättandes det dess dotter Maria Jonsdotter vid sistlidna mantalslängden införd (blivit) änskönt hon ej skall fyllt sina 15 år, begärandes fördenskull det häradsrätten ville undersöka om dess ålder och däröver häradsrättens attest meddela, på det hon för samma mantalspenningars erläggande måtte bli befriad till dess hon

hinner till sin fulla ålder emedan hon ej ännu skall vara mer än 11 år och blivit född 1718 annandag jul, åberopandes sig till vittne gästgivaren och sockenmannen Daniel Danielsson i Byringe som vid dess kristnande skall varit tillstädes, vilken erbjöd sig vilja med ed besanna att denna flicka Maria inte var mer än 11 år gammal sistlidna annandag jul.

Sammaledes inkom Liskan Henriksdotters moder Maria Persdotter vilken berättade sin dotter vara allenast 13 år gammal och ändock blivit i mantalslängden uppförd sistlidna mantalskrivning änskönt hon skall dessutom vara mycket bräcklig och ofärdig, vilket fel hon skall fått uti mässlingen.

Kronobefallningsmannen välbetrodde Fredrik Ingman berättade att som ej annan efterrättelse vid mantalskrivningen kunnat ernås än kyrkboken klarligen innehållit att dessa flickor skulle fyllt sina 15 år änskönt det av deras föräldrar blivit bestritt, skall dock ej mantalskommisarien annan kunnat göra än dem för mantal anföra.

Bruksbokhållaren Petter Torvest berättade att denna kyrkbok inte vore tillförlitlig emedan den först för två år sedan blivit uppräddad efter de sedlar och annotationer som klockaren hållit vilken ock nu är död, skolandes en del av samma sedlar både vara utan dag och årtal varav så denna oredan som ock att barn blivit uppförda för födda för om året efter vigseln.

Ingman som vid mantalskrivningen varit tillstädes berättade även att vid mantalskrivningen tillstått det de kyrkboken för de förra åren nyligen vara uppsatt, och att därvid slikt kunnat lättligen missföras. Varandes för övrigt dessa flickor mycket små och klena att de ej kunnat anses vara 15 år gamla.

Häradsrätten fann fördenskull skäligt över allt sådant lämna detta bevis på det vederbörande må hos överkammarherren generalmajoren och landshövdingen herr baron Mikael Törnflygt i ödmjukhet ansökning göra om frikallade mantalspenningars erläggande för dessa flickor till dess de hunnit till rätt ålder likmätigt mantalskommisarieinstruktionen.

Bruksbokhållaren Petter Torvest berättade att som ej annan efterrättelse vid mantalskrivningen kunnat ernås än kyrkboken klarligen innehållit att dessa flickor skulle fyllt sina 15 år änskönt det av deras föräldrar blivit bestritt, skall dock ej mantalskommisarien annan kunnat göra än dem för mantal anföra.

Barnhusbarn i arkiven

Fortsättning från sidan 5

oftast speglar en mycket liten del av befolkningen, aristokratins och broderskapets barn, vilka ingalunda representerar det stora flertalet, d.v.s. landsbygdens och städernas anonyma barnskolor.

Först från de senaste 100 åren finns skriftliga dokument och uppteckningar, som beskriver ”vanliga” barns tillvaro.

Vill man gå längre tillbaka i tiden blir man hänvisad till olika barninstitutioners arkiv. Det var nämligen först när samhället började skilja ut barn som en egen kategori och inrättade särskilda institutioner för dem, som förutsättningar för en bättre dokumentation skapades. Detta skedde på 1600-talet, när stadsadministration och ”Myndighetsverige” organiserades, och de institutioner som startades var skolor och barnhus. Här kommer endast barnhusarkiven som källa för social- och per-

sonhistorisk forskning att behandlas. Barnhusens historia är i stora drag följande.

I stadgan för städernas administration 1619 gavs för första gången föreskrifter om fattiga barns vård. Varje stad skulle inrätta ett barnhus och de äldre barnen skulle sättas i arbete. Vården av fattiga barn hade tidigare varit en

kyrklig eller enskild angelägenhet. Föräldralösa barn hade placerats på hospital tillsammans med åldringar och sjuka.

Nu var det meningen att barn inte längre skulle vistas i den miljön. Man skulle i stället tidigt ta tillvara deras arbetskraft till samhällets nytta enligt tidens merkantilistiska idéer. På barnhusen skulle arbetsträning ske. Emellertid kom bara ett fåtal barnhus att inrättas före 1700-talets mitt, så det gamla systemet fortsatte att fungera parallellt där inget barnhus fanns att tillgå.

Först, störst och ojämförligt betydelsefullast var Stora barnhuset i Stockholm som kom till på 1630-talet. Det var till en början både tukt- och barnhus samt utbildningsanstalt för manufaktur

Fortsättning på sidan 9

Fortsättning från sidan 8

arbetare, men från slutet av 1600-talet enbart barnhus.

År 1756 inrättades Politibarnhuset i Stockholm, en sammanslagning skedde år 1785 med dåvarande barnhuset och kallades därefter Allmänna barnhuset. Under 1700-talet kritiserades anstaltsvården vid barnhuset p.g.a. dess osunda miljö och höga barndödlighet, vilket resulterade i att man från och med 1785 beslutade att utackordera barnen i fosterhem i stället för att ge dem institutionsvård. Meningen var att barnen skulle få växa upp i en hälsosam lantlig miljö och att det av fysiokraterna omhuldade jordbruket skulle få ett tillskott av arbetare. Barnhuset blev nu en genomgångsstation för barn i väntan på utackordering. Tidigare hade det befolkats av äldre barn,

men från och med nu intogs företrädesvis spädbarn. Många barn antogs gratis, andra ”köptes in” eller ”ammades in” på barnhus, d.v.s. föräldrarnas kunde betala pengar till barnhuset för att få lämna ifrån sig ett önskat u.ä barn. Samtidigt garanterades de anonymitet i enlighet med Gustaf III:s barnamords plakat från 1778. Fattiga mödrar kunde ta tjänst som ammor på barnhuset mot att deras egna barn antogs.

Barnhuset betalade fosterföräldrarna för vården tills barnet fyllt 14 år. Man betalade högst fosterlega för spädbarn. Ju äldre barnet blev, desto mer räknade man med att det skulle bidra till sitt uppehälle genom arbete i fosterhemmet. Följaktligen sjönk arvudet i takt med stigande ålder.

Från 1840-talet omfattade Allmänna barnhuset förutom späda barn som ammadades, även barnsjukvård, och man

inrättade där en undervisningsklinik för Karolinska institutet. Antalet fosterbarn, som utplacerades av barnhuset var vid 1800-talet slut mycket stort. Det totala antalet barnhusbarn i fosterhem var år 1894 nära 4000, av vilka Allmänna barnhuset administrerade det övervägande flertalet placeringar.

Intagningen minskade och upphörde så småningom helt efter 1917 års lag om barn utom äktenskapet, som innebar att ogifta mödrars villkor avsevärt förbättrades. Numera är Allmänna barnhusets verksamhet mest inriktad på forskningsutveckling inom social barnvård. Mönstret från Allmänna barnhusets utveckling från institutionsvård till fosterhemsvård återfinns hos flera barnhus i landet. Hur många andra barnhus som funnits redan på 1600-talet är osäkert.

Exempel på ett annat tidigt barnhus var Kronobarnhuset i Malmö. Först på 1700-talet kom översikter över landets fattigvårdande institutioner. Fortfarande kan det vara lönt att söka efter rester av barnhusarkiv bland fattigvårdshandlingar i Länsstyrelsernas och magistraternas arkiv. Handlingar angående ett tidigare barnhus från 1600-talet i Lidköping påträffades t.ex. härom året vid ordningsarbeten i Skaraborgs länsstyrelse arkiv. Barnhusarkiv bör i första hand sökas på landsarkiv och statsarkiv med statliga arkivhandlingar. Allmänna barnhusets arkiv förvaras t.ex. på Stockholms stadsarkiv. Men även rent kommunala arkiv kan hysa barnhushandlingar.

Inte förrän vid mitten av 1700-talet började statsmaktens och därmed ett allmänt intresse för barnvård att utvecklas på allvar och följderna blev att de flesta barnhus inrättades först under detta århundrade. Frimurarna startade t.ex. barnhus både i Stockholm och Göteborg åren 1752 och 1757.

Vid 1800-talets början fanns barnhus bl.a. i Stockholm, Göteborg, Norrköping och Uddevalla. Syftet med vården hade blivit mer nyanserad under 1700-talets andra hälft. Man såg vid denna tid inte längre barnhus enbart som ett redskap att kontrollera ”gatubarn” och dra nytta av deras arbetskraft. Barnvård och skolundervisning

blev ett medel för att förebygga fattigdom. Upplysningsidéer och filantropiska strömningar inspirerade. Barn sågs nu som en samhällsresurs. En investering i god barnvård skulle ge utdelning i framtiden i form av goda medborgare som skulle utveckla den viktiga jordbruksnäringen och aldrig komma att ligga samhället till last. Entusiasmen var som störst under 1800-talets första årtionden.

Sedan kom resultatet av alla samlade ansträngningar, nämligen minskad spädbarnsdödlighet, kraftig befolkningsökning och åtföljande stora fattigdomsproblem, vilket medförde att entusiasmen för omsorg om det uppväxande släktet svalnade.

Bättre omsorg om barn löstes uppenbarligen inte fattigdomsproblemet. Barnen blev fler men deras sociala villkor förbättrades inte. Barnhusets verksamhet var alltså som mest intensiv under slutet av 1700-talet och början av 1800-talet och detta avspeglas i barnhusarkiven. Man utvecklade barnmedicin, barnvård, barnuppföstran och skolundervisning vid de barnhus som fortfarande tog in barn på sina institutioner. Barnen placerades efter utskrivningen i tjänst eller lära. Under 1800-talets senare hälft hade verksamheten förändrats och förenklats. De gamla barnhusen, av vilka för många hade verkat som internatskolor, satsade nu på fosterhemsplaceringar och ett mycket stort antal barn vårdades på detta sätt på barnhusens bekostnad.

Deras undervisning övertogs av folkskolan. Minskningen av antalet utackorderade barn kom, som tidigare nämnts, först vid början av 1900-talet. Under 1800-talets andra hälft och i början på 1900-talet inrättades ibland på kommunala men för det mesta privata initiativ en mängd små barnhem.

Många drevs av stiftelser eller ideella organisationer. Deras handlingar kan huvudsakligen sökas i kommunala arkiv men även på de statliga arkivinstitutionerna. Man får dock inte samma långa övergripande tidsperspektiv som i de gamla barnhusens arkiv. Dessas verksamhet speglar sam-

Fortsättning på sidan 10

Fortsättning från sidan 9

hällets syn på fattigvård och barnavård under 300 år.

Man kan vid studier i barnhusarkiven konstatera att befolkningsstrukturer och konjunktursvängningar i hög grad bestämmer samhällets intresse för omvårdnad om sina medlemmar. Politiska ideologier, moraliska och religiösa värderingar har givetvis också stor betydelse. Genom att följa resonemang och beslut i utövningen av verksamheten får vi reda på syftet med den. Vilka barn antogs, vilken vård, fostran och undervisning fick de?

Vilken framtid kunde de väntas få? Vilka slags människor ville man dana? Genom att studera hur verksamheten var upplagd kan man rekonstruera barnens vardagsliv och materiella villkor inom och utom institutionerna. Dessa uppgifter kan sedan kombineras med de anteckningar som förts om varje barn individuellt. Uppgifter i barnhusarkiven kan givetvis kompletteras genom forskningar i kyrkoarkiven, men kyrkobokföringen av barnhusbarn är ofta bristfällig.

Alla barnhus hade en styrelse eller direktion. ”I direktionens protokoll” noteras beslut och ges upplysningar om riktlinjerna för verksamheten exempelvis antagningsförfarande, disciplinstraff m.m. Man får också ta del av direktionens underhandlingar med andra myndigheter, barnens föräldrar, släktingar och fosterföräldrar. I en del fall träffade direktionen överenskommelser med hantverkare som tog pojkar i lära efter barnhus vistelsen. Avtalen dokumenteras oftast i protokollen.

Det brukar förekomma ”bilagor” till protokollen. Här kan man finna korrespondens som rör barnen och deras föräldrar. Verksamheten reglerades ofta in i minsta detalj, vilket bekräftas av reglementen, matordningar, beklädnadsordningar, instruktioner för personalen, ordningsregler, skolscheman och skolbetyg, läroplaner, förteckningar över inventarier och skolböcker.

Givetvis fördes ”räkenskaper” som ger detaljerad information om den dagliga hushållningen. Räkenskaperna sammanställdes i bokslut, som bifogades

”årsberättelser” De senare sammanfattar och kommenterar verksamheten, samt presenterar statistik.

Barnhusarkiv innehåller också ”matrklar eller rullor” över både barn inom barnhuset och av utackorderade fosterbarn. I dessa kan man få viktiga grunduppgifter om barnen såsom födelsetid och födelseförsamling, föräldrar och deras yrke, eventuell inköpssumma, antagningstid, tid i barnhuset, tid i fosterhem, fosterföräldrars namn och hemvist, utskrivningstid och placering exempelvis i tjänst (flickor) eller i lära hos hantverkare (pojkar).

Dessa uppgifter underlättar en forskning rörande barnets bakgrund och senare öden. Det antecknades helt naturligt mindre om barn när de var intagna på barnhuset än när de var fosterhemsplacerade. Det gjordes upp ”kontrakt” med fosterföräldrarna, som ger upplysningar om villkoren i överenskommelsen. Det finns också olika former av registrering beträffande betalning av fosterlegan samt kvittering av kläder och skor som lämnades ut från barnhuset. Fosterbarnen skulle också besiktigas regelbundet.

Ibland nöjde sig direktionen med att få intyg om barnens vård från prästerskapet i den socknar där fosterbarnen var placerade. Det förekom att barnhusets personal gjorde resor ut på landsbygden för att kontrollera fosterhem och underhålla goda förbindelser med fosterföräldrarna. Personlig kontakt gick nog att etablera om barnen var placerade relativt nära barnhuset.

Allmänna barnhuset, som närmast kan betraktas som ett ”riksbarnhus” jämfört med övriga barnhus som hade ett mer regionalt begränsat upptagningsområde, hade barn placerade ända uppe i Norrland, vilket naturligtvis kom-

plicerade kontrollen av fosterhemsvården. Mot slutet av 1800-talet, när fosterhemsverksamheten ökade, hade många barnhus egna fosterhemsinspektörer som bedrev en mer organiserad reseverksamhet. Deras ”inspektionsberättelser” är ett värdefullt källmaterial, som ger kunskap om barnens villkor.

Ibland är informationen ganska ytlig, men finns problem att beskriva och därtill ett verkligt engagemang hos inspektören, kan man få ett djupare perspektiv på fosterbarnens utsatta situation. (utsatthet).

Allmänt sett dokumenteras barnens sociala verklighet grundligast när det förekommer problem av något slag. När större övergrepp mot fosterbarn uppmärksammats kan det i ett mindre antal fall ha lett till rättegång. Då får man forska vidare i ”häradsrätternas och rådhusrätternas domböcker”. I dessa får man ofta en god inblick i hur barnen behandlats. Ibland får man inte bara fosterföräldrars och vittnens uppfattning dokumenterad utan även barnen själva kan rent av få komma till tals. Då Allmänna barnhuset under 1800-talets andra hälft omfattade en barn medicinsk klinik finns där en serie ”obduktionsjournaler,” som kan ge upplysningar om sjukdomar och dödsorsak hos de barn som omhändertogs av barnhuset.

Vid forskning i barnhus arkiv bör man alltid hålla i minnet att den information vi får mycket sällan ger oss barnens egen uppfattning om sin tillvaro.

Det mesta av arkivmaterialet bör ses ur myndighetens administrativa perspektiv. Barnhusens tjänstemän antecknade bara det som man i tjänsten hade behov av att sätta på pränt. Det är också barnhusdirektionens officiella uppfattning om verksamheten som dominerar materialet. Spår av personalens privata och eventuellt avvikande åsikter om hur verksamheten skulle bedrivas eller barnens egna upplevelser av vårdssystemet får man oftast söka på annat håll.

S. Kjellberg
2003-02-03

Rapport från ESSF's nya Datagrupp

Under våren beslutade styrelsen bilda en grupp med ansvar för föreningens datorer. Beslutet ingick som ett led i försöken att engagera medlemmar att aktivt delta i föreningens arbete. Tidigare hade några få ofta fått dra ett alltför stort lass av vilka ett gällde just datautrustningen. Datagruppen etablerades i början av mars och den har nu varit verksam en tid. Den består av:

- Magnus Entin, webmaster
- Krister Nilsson
- Kjell Nyström
- Börje Länn
- Göran Thomasson, ledamot i styrelsen

Vad har Datagruppen för ansvar?

Datagruppen ska följa den tekniska utvecklingen inom dataområdet och hålla sig informerad om vad den innebär för släktforskningen. För att föreningen ska kunna tillvarata nya möjligheter ska

datagruppen utarbeta förslag till förändringar i föreningens utrustning och system och ge styrelsen underlag för budget och inköp. Datagruppen har även ett ansvar för föreningens hemsida.

Vilka är intressenter i gruppens arbete? Den viktigaste kategorin är medlemmar, som besöker föreningens lokal. En annan intressant grupp är potentiella medlemmar. Dom kan via vår hemsida förhoppningsvis påverkas att bli medlemmar. Inom föreningen har vi också kursledare för föreningens kurser. Här finns ett behov av att kunna använda datorrummet i samband med förberedelser och genomförande. Vidare har vi lokalvärdar, som förväntas vara behjälpliga vid användning av datorerna. Listan över intressenter kan bli lång. Gemensamt har dom att graden av PC-kunskaper varierar.

Hur ska föreningens system vara utformat?

Med tanke på användarnas skiftande PC-erfarenheter måste miljön vara stabil, lättanvänd och tålig. Allt mer information blir åtkomlig via Internet och utbudet av CD-skivor ökar hela tiden.

Det ställer i sin tur krav på goda utskriftsmöjligheter och troligen även skannerfunktioner och CD-bränning.

Vad har gjorts så här långt?

Föreningens datorer är nu anslutna till ett internt nätverk och nätverket är permanent uppkopplat till Internet. Uppkopplingen sker via ADSL, en snabb form av teleförbindelse som ger korta svarstider. Det innebär att föreningens samtliga PC kan nå Internet och även göra utskrifter.

Till Dator 4 är en Canonskrivare kopplad. Den skrivaren kan som sagt användas från övriga datorer. Enda kravet är att Dator 4 då måste vara igång. Ytterligare en skrivare kommer att installeras inom kort.

Vi hoppas att dessa förändringar ska uppskattas av föreningens användare och att datorerna ska bli ett uppskattat hjälpmedel i forskningen. Har du synpunkter, förslag eller idéer om vår fortsatta verksamhet är du välkommen att höra av dig till någon av oss.

Datagruppen/

Göran Thomasson

Nya Medlemmar från 2003-01-30:

Jan Ekström	Blomstervägen 11 B	736 36	KUNGSÖR	070 - 568 85 52
Maj-Britt Sundin	Östra Storgatan 3 C	633 42	ESKILSTUNA	016 - 14 41 30
Kerstin o Charles Allersand	Strandgatan 2 B	633 43	ESKILSTUNA	016 - 51 03 33
Bengt Broberg	Stenhult Lista	635 14	ESKILSTUNA	016 - 35 91 42
Gunnar Grönlund	Storgatan 55 C	644 31	TORSHÄLLA	016 - 35 62 26
Stig Berglund	Hästhovsgatan 6	644 30	TORSHÄLLA	016 - 34 49 74
Kristina Larsson	Lofotengatan 2	164 33	KISTA	08 - 750 64 33
Leif Öhrman	Bredängsgatan 41 B	633 46	ESKILSTUNA	016 - 12 13 32
Anethe Frenkman	Karlslundsgatan 34	151 63	SÖDERTÄLJE	08 - 550 623 43
Börje Leveland	Villervallagränd 12	774 32	AVESTA	
Lars Ove Andersson	Högvallavägen 5	633 70	HÅLLSTA	016 - 218 57
Monica Lundin	Sigfridsvägen 4	126 50	HÄGERSTEN	08 - 18 33 84
Jan Lundell	Högbovägen 5	632 31	ESKILSTUNA	016 - 42 32 61
Gun Jonasson	Gärdesvägen 7 G	632 36	ESKILSTUNA	016 - 42 25 83
Olof Högberg	Backanäsgatan 7 B	633 47	ESKILSTUNA	016 - 13 40 40
Björn Lindwall	Trumpetvägen 10	633 47	ESKILSTUNA	016 - 13 87 25
Ingrid o Karl-Erik Olofsson	Jäder Nybytorp	635 05	ESKILSTUNA	016 - 963 79

Vi vill hälsa alla nytilkomna medlemmar välkomna till vår förening och hoppas att ni känner er väl tillrätta i lokalen och med oss "gamlingar". Stöt bara på om ni vill ha någon hjälp.

Avlidna medlemmar som kommit till styrelsens kännedom:

Gudrun Nyhlén   Mäster Lars Gränd 3   645 30 Strängnäs

Tyst som i graven?

När vi besöker en grav så faller väl blicken mera på gravstenen än på graven i sig? Och gravstenen kan vara mycket talande eller informativ. Vi kan få upplysning om namn på den eller de som vilar i graven, födelseår och födelsedatum, dödsår och dödsdatum, yrke och hemvist. På grund av detta är gravstenarna en viktig källa för oss släktforskare.

Här kan vi få ingångar till vår forskning. Men kom ihåg – gravstenarna ger inga primäruppgifter. Informationen på stenarna skall på sedvanligt sätt kontrolleras i ministerialböckerna! Jag har bland mina anförvanter ett talande exempel. Dödsfallet anges ha inträffat i april men det skedde i mars.

Här nedan ger jag exempel på hur jag fått viktig information genom att leta efter gravar.

När jag gick grundkursen i släktforskning beslöt jag mig för att studera en av mina svågrars släkt och jag skulle inte intervju min svåger, helt i motsats till vad vi lär ut på grundkurserna.

Jag visste att min svågers far vilade på en av Stockholm kyrkogårdar. Genom ett telefonsamtal till Stockholms kyrkogårdsförvaltning fick jag inte bara reda på födelse- och dödsdatum på min svågers far utan också på hans mor och ytterligare en person. Karta över kyrkogården fick jag med post och den aktuella graven var markerad på kartan. Här är på sin plats att notera att kyrkogårdsförvaltningen kan ha mera information än vad som framkommer av gravvården.

Jag har ett brev i min ägo som är sänt till en av mina anor daterat Hjo, I Wrångeback den 16 februari 1873 och undertecknat av sanne vännen G. I. Wallberg. Vem denne Wallberg var, var vid tidpunkten för denna historia, okänt för mig. Vid ett tillfälle uppsökte jag Wrångeback strax söder om Hjo och på vägen dit stannade jag vid Norra Fågelås kyrkogård. Snart nog hittade jag där en grav med inskriptionerna ”Fru Charlotte Wallberg född Sjöstedt,

1/9 1828 – 18/7 1907” och ”Gustaf Israel Wallberg 7/10 1815 - 11/10 1887”. Där fick jag på ett behändigt sätt några inkörsportar i min släktforskning.

Under senare tid har jag sysslat ganska mycket med att kartlägga min farfarsfarfars ättlingar. En av dessa var en kvinna vars öde var tämligen obekant för mig. Genom att leta i Genealogiska föreningens klipparkiv i Stockholm fick jag fram en dödsannons som visade att hon dött i Stockholm 1957. Kunde hon vara begravd i Stockholm?

Ett samtal till gravrättsenheten i Stock-

holm och jag fick omgående reda på att hon vilade i en grav på Norra Kyrkogården, i samma grav som en viss Petronella Kullman.

Hon hade dött 1881. Henne hittade jag i min egen databas och hon hade varit gift med min farfarsfarfars bror som var född i Göteborg men flyttade till Stockholm och där verkat som segelsömmare och avlidit 1853.

Ovan nämnda Ewas dödsannons var undertecknad Ove och Elisabet och under dessa namn Karin. Fanns dessa personer i livet? Kunde de berätta något om Ewa? Mina efterforskningar visade dock att Ove och Elisabet var döda och var begravda i Sala. Karin då? Med ett telefonsamtal till kyrkogårdsförvaltningen i Sala fick jag reda på att man hade namnet till en Karin som tydligen var gravrättsinnehavare. Man hade också en adress.

Med utgångspunkt från den informationen var det lätt att spåra Karin och senare även hennes barn. Tyvärr var Karin också avliden så det fanns ingen som kunde berätta något om Ewa.

En annan ana dog i Mariefred 1915. Det visste jag genom ett tillkännagivande av dödsfall som jag hittat bland min farmors papper. Jag tog kontakt med kyrkogårdsförvaltningen i Marie-

fred och de kunde omgående svara på att denne anas grav fanns i Mariefred.

Efter några dagar fick jag i min brevlåda en fullständig förteckning över de personer som vilade i samma grav samt fotografi på graven och en karta. Även här fick jag flera data som snabbt lett mig vidare i mina efterforskningar.

I en tidigare artikel i Anbudet har jag också berättat om att när jag i släktforskarförbundets gravstensenventering hittat intressanta gravar på gamla Fässbergs kyrkogård i Mölndal. Dessa anor hade avlidit i kolera 1834.

Släktforskarförbundets gravstensenventering är en fortsättning på en verksamhet som startade redan sommaren 1979. Fram till 2002 har ca 37 000 gravstenar dokumenterats, det stora flertalet resta före år 1900. Arbetet fortgår. Enligt Rötter var den 15 februari 2000, 910 kyrkogårdar i Sverige färdiga och att inventering på ytterligare 727 pågick. Resultatet av denna inventering är lätt tillgänglig på Rötter, gravsten-sök.

Det senaste tillskottet vad gäller gravar är den CD-skiva som utgetts av Stor-Stockholms Genealogiska förening. CD-skivan benämnd ”Begravda i Stockholm” innehåller information om ca 480 000 personer som är begravda i Stockholm. Det är ett intressant påpekande i beskrivningen av CD-skivan att för att vara begravd i Stockholm behövde man inte vara skriven där. Nästan hälften av de som ingår i databasen var skrivna någon annan stans. Detta gör ju att denna skiva kan vara intressant för varje släktforskare var helst den sökta anan botten.

Jag tror att jag har fotograferat alla gravstenar som har någon anknytning till min släktforskning och ag tror att det är värdefullt att göra så. Ett, tu, tre så är stenarna borta. Vad gäller CD:n begravda i Stockholm kommer jag att föreslå att den inköps till föreningen.

Sven Kullman

2003-04-12

Addes hörna

Almanackan

9/1 Idag så gick vi igenom det material vi hade framställt för nybörjarcirklarna.

16/1 Idag skall tydligen TV 1 börja en ny serie om släktforskning. Jag tittade på den. Vad jag tyckte om den kommer jag att skriva om i denna krönika för i morgon. Programmet kommer att ha en väldigt känd programledare, nämligen Marianne Söderberg (Last night ....).

Jag mötte även idag bussen som vi hade till Arninge vid ett trafiklyse inne i staden. Om man är uppmärksam så kan man säga att man ej kan möta bussen samtidigt som man ser på detta program. Men det kan man göra om man har Video.

17/1 Programmet verkar bli intressant. Naturligtvis hade jag fel om att det skulle börja nu. Det gör det i höst. Hoppas dock att Ni tittar på det. Man får alltså skicka in en berättelse som sedan filmas. Det bör dock röra sig om 1800-talet.

20/1 Fy f-n! vad jag väntar på beställt material från SVAR.

21/1 I dag pratade man om släktforskning på radio och hemsidor med gästböcker man kan använda. Det kan ge ett visst gensvar. Allt enligt reportern. (som jag sorgligt nog så här i efterhand ej kom ihåg vem det var, sade att man skulle prata med Släktforskarnas släktforskare i Sörmland Lily Anita Carlsson (F.d.. sekr.). Hon presenterade detta väldigt bra på en så kort tid. En annan sak som jag då tänkte på. "Vilken höjare vi har i föreningen"

4/2 Vad roligt för dom som anordnade att så mycket folk kom till träffen med DIS Aros. Men jag hade inte läst ordentligt på anslagstavlan, så jag trodde i min enfald att man kunde få läsa i fred på lokalen. Vad jag misstog mig!

11/2 Jag märkte när jag var nere på lokalen i kväll, att man fått nya vanor! Det är att man först hänger av sig kläderna och sedan på en gång tittar på informationstavlan. Den sitter väldigt strategiskt och det var en väldigt bra sak som styrelsen beslutade att skaffa.

18/2 Var faktiskt nere på Biblioteket och släktforskade i dag. Såg för första gången den nya fichemaskinen som finns där.

20/2 Träffade Björn Lindvall när jag var ner till mina chefer. Han sade att Biblioteket snart skall installera Genline där.

28/2 Det är väldigt roligt att skriva någonting i denna excellenta tidning. För många som jag inte trodde höll på med detta, har tagit kontakt med mig. De tror att jag är "proffs" på detta område. Det är jag inte, men jag kan ev. hjälpa dem.

4/3 Idag så började jag att kontrollläsa datautskrivna kyrkoböcker gentemot handskrivna kyrkoböcker. Jag tycker att flera i föreningen bör göra detta.

12/3 Idag upptäckte jag som först (oj, vad jag är sen på allting) att Västmanland har fått ny SVAR-katalog.

15/3 Idag var det årsmöte. Jag skall ej skära kaffebrödet. Flera "klagar" på mig. Antingen är skivorna för stora, eller också är de för små. (OBS! Jag tar det positivt, denna klagan).

20/3 Denna dag hade föreningen resa till Arninge. Se separat artikel.

28-30/3 Denna helg var det cirkelledarutbildning vilket låånngt ord) i Leksand. Se separat artikel.

Cirkelledarutbildningen, Leksand 28-30/3

Vi startade från Eskilstuna på fredag lunch. Vi åkte i två bilar och var uppe i Leksand efter 3,5 timmar, då med kafferast.

Efter det att vi hade installerat oss på Moskogen, där vi skulle bo och ha denna kurs, så fick vi tid för självstu-

dier. Sammanlagt på denna helg blev det möjlighet mellan 11 och 12 timmar. När vi väl skulle sova, det är väldigt svårt att slita mig ifrån läseapparaterna när jag väl har börjat att läsa, så sov jag väldigt bra. Förmodligen så berodde det på att "ögonen redan efter första kvällen gick i kors". På morgonen så började vi med en föreläsning, som jag tyckte var ointressant, så här i förväg.

Det var omkring Emigrantforskning. Varför jag inte så här i förväg var intresserad av detta ämne, var det att jag inte har någon anfader som emigrerat. Men efter en kort stund så blev denna föreläsning väldigt intressant. Eftersom detta var en kurs, så var det väldigt mycket av kaffe och mat. Så jag tyckte nästan att det blev "korvstopponing" (i positiv bemärkelse) vid vissa föreläsningar.

Sedan var det en föreläsning om Udda källor i släktforskning. Men även föreläsning som jag så här i förväg hade anmält mig till kursen för. Föreläsare var Ulf Berggren, Ordförande i FFS (Föreningen för Smedsläktsforskning).

Han hade väldigt många nya infallsvinklar tyckte jag, så jag fick väldigt många nya uppslag hur jag skall komma vidare i min släktforskning. Nu började denna kurs bli mer än väldigt intressant. (Otroligt alltså).

Det bästa med denna utbildning var dock att man hade 1 tim och 15 min på lunch, så man behövde ej hasta. Eftersom jag var väldigt intresserad av den sista föreläsaren (av hans ämne menar jag), så blev jag en lång stund efter hans föreläsning stående och pratande med honom, så jag kom naturligtvis sist i matkön. Men det gjorde ingenting för det gick förhållandevis fort i denna i alla fall.

På eftermiddagen hade vi en föreläsning om domböcker. Att den föreläsaren var utbildad lärare förstod jag, jag kunde se att han kunde lägga upp det pedagogiskt, eftersom jag har viss kännedom om detta. När vi så kom upp på fredageftermiddagen så var det soligt, och nu när föreläsningarna och kursen gick mot sitt slut så började det att snöa. Efter ett tag blev det riktigt

Fortsättning på sidan 16

Saxat av
Margareta Gustavsson

Alingsås Släktforskarförening

Alingsås Släktforskare nr 2/03

Bernt Carlsson: Jag minns... En berättelse om min farmor.

Dick Aspenstedt: En av många ryggåsstugor.

Bergstena – anteckningar gjorda 1931 av Rosa Persson, Storegården, Bergstena.

Tomas Samuelsson: Gustaf Ferdinand Berggren – stadsläkare i Alingsås.

De ogifta kvinnornas titulatur.

Carl Hylander: Den stora Olstorpsläkten från Stora Mellby.

Eric Carlsson: Beskrivning av Hols Pastorat år 1780?

Björklingebygdens Släktforskarförening

Genealogica Betuliensis nr 38.

Lennart Lindkvist: Löten, Vendel.

Erik Falk: Besök i Amerika.

Torbjörn Norman: Området SV om Götbrunna.

Erik Falk: Sallys skolkamrater.

Blekinge Släktforskarförening

Släkt-Eken nr 1/03

Christopher Cronholm: Om Backaryd/socken.

Folkräkningen blev starten på IBM.

Stenhuggeriförmannen John Nilssons levnadshistoria, del 2.

Annika Otfors-Per Frödholm: Ingefära bro.

Botvidsbygdens Släktforskarförening

Anlets-Bladet nr 1/03.

Hans Stedefeldt: Svenskbyborna.

Lauritz Tutturen: ”Underliga saker hända...”

DIS-ÖST

DIS-PLAY nr 1/03

Lars-Olov Eriksson: Det vete katten hur Isabela kom från Amerika.

Marianne Munktell: Pikant upptäckt väckte intresset för släktforskning.

Folkare Släktforskarförening

An-Siktet nr 1/03.

Ebba Virgin: Nickarvet år 1940 och tiden närmast därefter.

Forskarföreningen Alir

Alir anor nr 1/03.

Sture Claesson: Pettrarna.

Gravar – ett kulturarv.

Sigvard Bodin: Båtsman Wadsten på vådliga seglatser.

Föreningen DIS

Diskulogen nr 60

Sten-Sture Tersmeden: Håll ordning på ditt forskningsmateriel för din egen skull och för andras!

Föreningen Släktdata

Tidningen Släktdata nr 1/03.

Christer Engstrand: Den heliga Birgitta.

Per Liljeström: Rutger Macklean och enskiftet.

Föreningen Släktforskare i Uppland

Runslingan nr 1/03.

Annastina Sekunde: Något om min mormors anor.

Ragnar Fornö: Småprotokollen – en kanske förbisedd källa.

Rolf Johansson: DVD och video för släktforskare – tips på några intressanta titlar.

Runslingan nr 2/03

Sten Gillgren: Soldattorpen i Uppland.

Erik Jansson: Den stora stormfällningen som den svåra stormen orsakade 15 december 1931.

Birgitta Andersson: Falsk herredagsman.

Anna Orebrand: Ett äktenskap i upplösning.

Genealogiska föreningen

GF-Aktuellt nr 153.

Barbro Nordlöf: Skällsord och tillvitelser.

Ian Hamilton: Medeltida invektiv och nutida.

Genealogiska Samfundet i Finland

Sukutieto nr 1/03.

Tom Juslin: Migration och släktskap över Bottenviken.

Gästriklands Genealogiska Förening

Gestricia februari 2003.

Berättelsen om Sasser, Drucken, Nykter och Swahn. Soldater i Gagnef.

Hembygds- och Släktforskare Nolaskogs

Våra rötter- vår historia nr 72.

Mats Hedell: Brev från A Schmidt till

J C Kempe.

Inga-Britt Rosenqvist: Gideå släkter och gårdar.

Jämtlands läns Släktforskare

JIS-Nytt nr 1/03.

Kurt Nordman: Brödfödan.

Jönköpingsbygdens Genealogiska Förening

Rotposten nr 1/03.

Sven Ringqvist: Jonas Falk – postrånen – del III.

Curt Franzén: Flyktingströmmen från Finland under det Stora Nordiska kriget 1710-1721.

Jan-Åke Holmbring: Snickarmästare Per August Bergström – ett märkligt levnadsöde.

Gerd Forsblad Krig: Fyllejonsson.

Katrineholm-Flen-Vingåkers Släktforskarförening

KFV-Forskaren nr 1/03.

Ur likpredikan över Johan Gustaf Liljegrens mor.

De gamles berättelse om en Hustru i Rocklunda, wid namn Örborg.

Kronobergs Genealogiska Förening

KGF-Nytt nr 80.

Aron Axelsson: Sexmäns plikter.

Janne Brandberg: Kronobergare som följde järnvägen norrut.

Cony Gustavsson: Säggen om Jon Svensson i Stenshult.

Lokalhistoriska Sällskapet i Norra Södermanland

Lokalhistoriskt Forum nr 1/03.

Kvarnar och vattenverk i Torshälla ström.

Malmö Släktforskarförening

An-Gripen nr 1/03.

Joacim Wendin: Böndernas liv i byarna. Gunnar Wollin: Mindre kända borgar i Skåne.

Marie-Louise Ohlsson: Riksbankens historia – i Malmö.

Johan Schöld: Skånska slott – Hana-skog.

Sune Karlsson: Intervju med en emigrant – del 1.

Niklas Hertzman: En köpmansexamen i Malmö – del 2.

Henning Carlsson: Mullvadarna i Köpenhamn.

Fortsättning från sidan 14

Midälva Genealogiska Förening

MGF-Nytt nr 1/03.
Barbro Andersson: Mons ångsåg – del 3.
Susanne Löwnertz: De svenska skat-
ternas historia – del 4.
Sinnessjukanstalten just nu.

Nordvärmlands Släktforskarförening

Släkt-Trädet nr 1/03.
Göran Lundberg: Värmlänningar bo-
satta i Njurunda socken 1930.
Ett besök i Torsby bruksarkiv år 1832
Klippkyrkan i Millmarksskogen i Öst-
mark.
Olovlig brännvinstillverkning i Arnstorp
1859.

Norrtälje Släktforskarförening

Anbladet nr 74.
Bo Schylander: Släktkrönika över
Staffanssläkten med rötter i Söder-
Nånö, Estuna socken.

**Nyköping-Oxelösunds Släktfor-
skarförening**

An-Knytingen nr 1/03.
Christina Hjalmarsson: Fru Brita i Ny-
köping – Drottning Margaretas för-
trogna.
Christina Hjalmarsson: Anders Lars-
son. Målare – Gustav Vasas hovmål-
lare.
Svante Strandberg: Några gårdnamn i
Lunda socken.
Kerstin Lundell: Kinamissionären Au-
gust E. Palm.
Christina Hjalmarsson: Samuel Kiech-
els resa i Sverige 1586.

Sala Släktforskarförening

Silverräven nr 12
Lena och Calle: Blyhyttan i Sala
Lena Wallin: Östervåla kyrka

Skaraborgs Släktforskarförbund

Husförhørsnytt nr 1/03.
Karl J. S-g: Kronoallmänningen Hillet.

**Släkt-, Hembygds- och Emigra-
tionsforskarföreningen DALFOLK**

Dalfolk nr 1/03.
Jan Ströman: På macken uti Mora.
Sten-Åke Pettersson: Pettersson, Tom-
mos, Volt och Westerberg.

**Stor-Stockholms Genealogiska
Förening**

An-Ropet nr 1/03.
Ingemar Swall: Svenska tullare i Kina.

Barbro Nordlöf: Hemting och Hermer,
spridda delar av en stockholmsläkt.
Bengt Pharmanson: Manjaur. En ryss
levnadsöde.

Sveriges Släktforskarförbund

Angeläget nr 1/03

Sveriges Släktforskarförbund

Släkthistoriskt Forum nr 1/03.
Elisabet Johnsson: Den heliga Birgitta
700 år – svenska med världsrykte.
Hans Egeskog: På rätt kurs om invand-
ring och invandrare.
Louise Nyberg: Kulturarvsprojekt till
nytta för forskare.
Hans Egeskog: Frågor och svar om
häradskartorna.
Göran Samuelsson: Häradsekon-
omiska kartan – en bakgrund.
Kent Andersson: Rapport från grav-
stensinventeringen.
Katrin Nyström: Fotografier som
väcker klivna känslor.
Finn Bergstrand: Brevet som gav en
ny bild av farfar.
Ted Rosvall: Census 1930 – ameri-
kansk folkräkning.
Hans Egeskog: Leta vidare i arkiven.

Södertälje Släktforskarförening

Södertälje-Probanden nr 146.
Anna-Stina Strandin-Freij: Kläppen
från Vårdinge unika kyrkklocka från
1100-talet finns bevarad.
Anna-Stina Strandin-Freij: runristningar
från 1000-talet berättar om släktskap
och arvsrätt.
Astrid Persson: Min kännedom om fa-
miljen Köhler.
Erik Sperber: Wollinarna. En Simris-
hamnsätt från 1700-talet.
Birgitta Gidlund: Var det bättre förr?

Södra Roslagens Släktforskarförening

Sysslingen nr 2/03.
Bertil Sollerbrant: Händelser i Filipstad
efter storbranden 1694.
Dyviks gård.

Tjust Släktforskarförening

Våra Rötter nr 1/03.
Passerat i Tjust Härads ordinarie Som-
mar Ting i Gamlebyn d. 5 juli 1731.
Lars: "Algot tyckte om hästar".
Rune Sernfalk: Per Holm – från
skeppsgosse till överstelöjtnant vid
Kongl. Majestäts Flotta och Riddaren
av Kongl. Swärds Orden, del 6.
Lisbeth Pettersson: Oskar och Ottilia i

Nannersbo.

**Vimmerby-Hultfreds Släktforskar-
förening**

Medlemsblad nr 1/03.
Berit Sjögren: Rostorps säteri i Pelarne
och samband med borgarna i Vim-
merby.
Elisabeth Leek: Rasken myt eller san-
ning, ja döm själva – en liten handled-
ning om soldatforskning.
Göran Svensson: Ur domböckernas
gömmor.

Vänersborgs Släktforskare

Brätte-Bladet nr 9.
Oskar R. Larsson: Det gamla Sjö-
berget.

Värmlands Släktforskarförening

Värmlands Anor nr 1/03.
Valter Berg: Tre bilder från Gustavs-
fors Bruk.
Lars-Gunnar Sander: Arvet från
Värmland.
Anita Carlstedt: Hammarpatronen
Michel Hansson i antavla 95.

Västerås Släktforskarklubb

Arosiana hösten 2002.
Ulla Sköld: Västmanlands regemente
– Soldatnamn.
Abraham Hülphers
Gert Alsenmyr: Släktforskning Torchilli
Arosiana våren 2003.
Amerikabrev från Tora Ask till sin bror
och svägerska i Västerås.
Sten-Ove Sandell: Västerås hospital.

Västgöta Genealogiska Förening

Västgötogenealogen nr 1/03
Christer Slätt: Brogren, smeder på
Gräfsnäs och Upplo.
Stieg-Erland Dagman: Nils Ahl. Ett
soldatöde från Härja.
Seth Sjöblom: Från dräng i Ljur till
snickare i St.Paul.
Stig Pettersson: Salpetersjudare i Mar-
bäcks socken 1693.
Birgitta Nilsson: Ur Kungörelser 1855
för Malmöhus län.
Rolf Ekelund: Åbo-rätten, stark ställ-
ning för brukare av frälse- och krono-
hemman under 1700-talet.
Sven Wemmeus: Några ord om käll-
kritik.
Stellan Granat: Nutidsdokumentation –
glöm inte vår tid!

Fortsättning från sidan 15

Kjerstin Olofsson: Från Kinnarumma kommun 1953.

Örebro Släktforskare

Strödda Annotationer nr 29.

Wanja Sundin: Maria Christina Landberg – en piga med pengar.

Rune Torgå: En resa i fädernas fotspår.

En solskenshistoria – del 2.

Alf Aronsson: Föregångare till Vägverket.

Kenneth Gustafsson: Emigrantbrev hem till Småland från USA.

Östgöta Genealogiska Förening

ÖGF-Lövet nr 72

Berit Sjögren: Bröderna Phoenix kom inte från Malmgrava.

Bertil Södergren: Ett tillrättaläggande om Ulricae Eleonorae Kyrka.

Gun-Britt Monell: Äventyrlig anfader en av tolv? Som överlevde rysk fångenskap.

Inga-Lis Jonsson: Träffpunkt Sjöberg.

Cirkelledarutbildningen, Leksand 28-30/3

Fortsättning från sidan 13

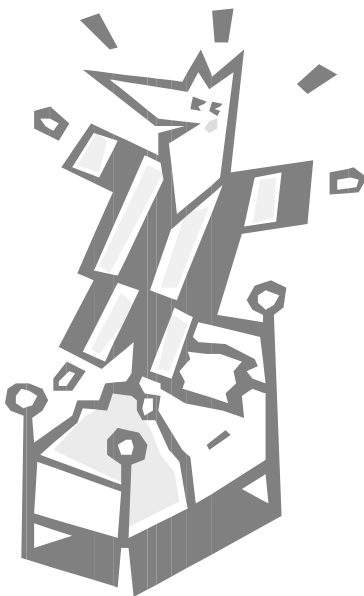
stora "dasslock" som kom ned. Även detta år fick alltså våren en "bakstöt. (Jag kommer just nu ej på det riktiga ordet när jag skriver detta.) Och när vi kom en bit ner när vi var på väg hem så började verkligen att hagla. Det var i de trakter där jag har många anfäder, som har levat. Alltså i trakterna Söbärke (uttal) -Västanfors trakten.

Dock innan vi åkte hem så var det kursutvärdering. Den skrev vi personligen i, så jag vet ej vad svaren blev, men jag kan bara gissa att de fick en väldigt bra respons. Det enda man möjligtvis kan klaga på var det att det ej var någon tid över för grupparbeten. Det tycker jag nästan ger mest. Det fanns heller ingen tid över till att utbyta erfarenheter i samband med olika kurser i Släktforskningen. Det blev ordentlig fart, ev. på gränsen, hem. Vi var hemma efter c:a 2,5 timmar. Dock utan någon kafferast.

Adde

Ooaahh

Den här dagen blev ganska lång. Klockradion slog på kl. 06.00 och jag lade mig till sist kl. 23.08. Sedan så började jag att cykla

till jobbet kl. 7.20. Varför jag vet så exakta tider beror på att bussen går ifrån kommunens centrum till Eskilstuna, och vidare till Borsökna, ifrån en busshållplats jag ser när jag kommer ut kl. 7.20.

På bussen till Arninge tog jag naturligtvis min vanliga plats. Innan bussen gick så sade passagerarna som satt bredvid mig att på deltagarlistan så stod det att det var den 15:e, men enligt min och andras mening var det i dag den 20:e.

Sedan satte bussen igång exakt kl. 13.00. Det uppskattar jag.

Sedan upplyste oss Arne om att det nu var lag på att använda säkerhetsbälte i buss, om det fanns. Det gjorde det. Om man ej använde det, och polisen kom på en att ej använda detta, så fick man böta 600 kr.

"Vilken härlig dag" (Siw Malmkvist, mitten av 60-talet) det var, fast lite för kall. Men det märkte man inte av när man åkte upp, endast när vi åkte hem. Något som jag reagerade för var det att man "tittade ner" på andra chaufförer, som försökte läsa på bussen var den var ifrån. Sedan hämtade vi upp

den sista deltagaren i Södertälje. Det var vid Scandic Hotel. Vi hade då varit på resa i 1 tim och 20 min när vi var där.

Innan detta fick vi också till livs att Arne är verkligen en glädjespridare. När vi närmade oss Stockholm, så såg jag en bil från Åland. Den såg konstig ut, med beteckningen ALF.

Sedan åkte vi igenom Stockholm, och jag så skylten som visade vägen till Arninge efter 2 timmar och 3 minuter efter att vi startat resan. Vi var framme vid Riksarkivets filial i Arninge kl. 15.06, och vi fick vänta lite i bussen medan Arne och Anita tog lite saker som händer närmast i föreningen. Man verkade ivrig att komma in till, och som någon sade, komma till "El Paradiso".

När vi väl hade kommit en blev det verklig rusning för att kunna utnyttja "livets vatten". Det har man ju knappast tid till när man studerar. Då är man så inne i det man gör.

Innan vi kom in till forskarsalen så var det för några "långt ner till marken". Vi gjorde incheckningen på 6 min. Den förra incheckningen gick på 12 min, men då för 60 personer.

Nu var vi "bara" 46 stycken. Det ger c:a 0.2 min/ person när man var 60 st, och 0,13 min/ person när man var 46. Sedan kom vi in i forskarsalen. Då var klockan 16.00 och Arninge hade stängt för allmänheten.

En annan sak som jag reagerade mot var att resan upp till Arninge gick snabbare än hemresan. Det var väl för **att de allra** flesta var ivriga att få komma igång med sin favoritsysselsättning.

Upp tog resan alltså 2 tim och 6 min, samt hemresan 2 tim 15 min. Vi slutade för övrigt med att studera kl. 19.30 (skulle definitivt vilja ha längre tid), men det går ej. Till slut så var jag hemma i centralorten kl. 22.15.

Adde

Anbyttardagen den 26 april i Härad

Till denna anbyttardag som hade förlagts till Bydegården i Härad kunde man anmäla sig redan i februari vilket undertecknad hade gjort.

Det var Karl-Inge Karlberg, Inger Ström och Sven Kjellberg som tillsammans med hembygdsföreningarna i Härad och Länna hade arrangerat denna träff.

Redan tidigt på morgonen var vi, Arne och undertecknad på plats och hjälpte till med att ställa upp bord och dra igång datorerna.

Tyvärr var det en dator som strejkade, förmodligen en sympatistrejk med kommunals som pågick just då. På fredagen hade denna dator fungerat nere i lokalen, men ack inte här inte.

Från lokalen hade även tagits med två stycken mikrokortläsare och från biblioteket i Strängnäs fick ESSF låna mikrokort från Härad, Länna och Åker, vilket var tacknämligt.

I början av mars månad hade ESSF fått en CD-skiva av Lars-Gunnar Sander, en av våra medlemmar, med material från Åkers församling. Skivan innehöll födda, vigda och döda från Åker samt även mantalslängder och protokoll ur domböckerna. Allt detta material var fram till 1763. Så för den som har anor i Åker så är ju detta en guldgruva. ESSF tackar givetvis för detta värdefulla material som också kommer att vara tillgängligt i lokalen till hösten.

Kl. 10.00 började så anbyttet och det var omkring 25 st. anmälda och vi började med att betala för anbyttet och i

samband med det fick vi en kopp kaffe och en smörgås vilket brukar vara gott för dom som har åkt långt.

(Ja, även för den som fick åka tillbaka till lokalen i Eskilstuna för att försöka få tag i startdiskett till den krånglande datorn, en resa som tyvärr var helt förgäves eftersom det inte gick att få igång den i alla fall, red. anm.)

Det var anbyttare både från Forshaga i Värmland, Katrineholm i Sörmland och från Solna i Stockholm.

Karl-Inge började med att hälsa alla välkomna och förklara vad som fanns på plats. Från Härad's Hembygdsförening var det en medlem som hade med en förteckning på alla som bott i Härad under olika tidsepoker. I hennes olika pärmar så fanns det även fotografier och tidningsurklipp.

Det var stor trängsel framför de olika borden eftersom hembygdsföreningarna även hade lite försäljning av olika litteratur och årsskrifter.

Vi fick även en matbiljett och Hembygdsföreningarna hade kokat en jättegod soppa som heter Sörmlands-soppa och det var verkligen välbehövligt eftersom det var kallt ute och blåste ispinnar (det kändes i alla fall så). Det var några som drog sig tillbaka vid lunchtid och ansåg att dom inte hade mer att hämta och åkte innan eftermiddagskaffet som serverades vid 14.00-tiden.

Andra hade "häcken full" ända in i det sista med att anteckna, fotografera och byta adresser och åkte hem med hur mycket som helst i bagaget.

Själv hittade jag en familj i Åker med alla dess medlemmar, det är min farfars mors syster. Hon dör visserligen i barnsäng men hennes make kommer från Åker och det var hans föräldrar och syskon som jag hittade på mikrokort.

Skrivet av

Lily Anita Carlsson

Om gamla böcker

Här kan du få tips om och hitta exemplar av gamla böcker som är intressanta för släktforskaren:

Antikvariska Böcker i Skandinavien

<http://www.antikvariat.net/>
Antikvariat i Sörmland

Antikvariat Bokstället

Lagrådsgatan 8B
632 20 Eskilstuna
016-14 61 65 (efter 17.00)

Sörmlandslitteratur

c/o Per Marner
Drottninggatan 10 C
641 30 Katrineholm
0150-154 04
per.marner@telia.com

Trosa Antikvariat

Östra Långgatan 40 Trosa
0708-55 30 81
<http://www.trosaantikvariat.nu>

Lycka till

Lily Anita Carlsson

I går är historia. I morgon är en gåta.
I dag är en present.
Lev och njut av varje ögonblick!

Från
Anette Alm
Lindvägen 37
372 53 KALLINGE

Lite av verksamheten i vår föreningslokal under våren.

Scanning / Bildbehandling

Under hösten så har Dis-Aros haft en fortsättningskurs i ABF:s datalokal nere i stan.

ESSF fick därefter en förfrågan från Brage Lundström om Dis-Aros kunde få komma till ESSF:s föreningslokal under våren/vintern och presentera scanning och bildbehandling.

ESSF accepterade detta för det kunde bidra till att fler medlemmar får lära sig hur detta går till. Denna träff var den 4 februari.

Brage tog upp både hur man scannar in bilder och lägger dessa i dataprogrammet Disgen samt hur man tar ut X och Y koordinater på kartor. Underlagskartor går sedan att lägga in i Disgenprogrammet.

Till denna träff samlades mellan 35 - 40 personer. Det var så mycket folk att en del fick stå ute i hallen vid föreläsningen.

Bokförsäljning

Lördagen den 22 februari så var Jan Lundell, med företaget Bokstället i vår lokal och presenterade ett stort urval

av böcker som berör Södermanland. Det var en stor skara av ESSF:s medlemmar som troget väntade på hans böcker för att kunna titta på vad han hade till försäljning.

Det kanske fanns någon bok som passade till den egna släktforskningen, kanske många tänkte.

Eftersom det strulade lite på morgonen för oss så tog det lite tid innan han var på plats. Men även om det strulade lite så ville alla se vad han hade att erbjuda.

Disbyt / Kommunikation

Den 25 mars var Dis-Aros åter på plats i vår föreningslokal för att förevisa Disbyt databasen och Kommunikation. Den här gången var det Leif Svensson

från DIS-Aros som kom till ESSF:s lokal.

Omkring 25 personer hade samlats till denna träff. Leif visade även databashantering och så kallade "koppling mellan olika personer", som programmet Disgen kan göra.

Lily Anita Carlsson

Min oroliga morfar

LAnbudet nr. 3-2002 har jag skrivit en artikel om min kringflackande morfar. Både hur han flyttar utan att ta ut flyttningsbetyg och om hur han vänsterprasslar vilket kan tolkas av de olika barnens födelsedatum.

Han slutar sina dagar i Strängnäs den 24/8 1930 enligt dödbokens källor.

Min tanke är nu, kan det finnas en grav där han ligger begravd??? Så sagt och gjort i början av april så sände jag iväg ett fax till Strängnäs, Svenska kyrkan och angav Kyrkogårdsförvaltningen. Det dröjde 3 dagar så var det en herre vid namn Sven-Olof Ankarfjord från Kyrkogårdsförvaltningen som ringde. Jodå, visst fanns graven efter Carl Alfred Lindqvist (ev. Lindén) kvar. Jag hade angivit de födelsedata som jag hittat på min morfar. När man gör en förfrågan så gäller det ju att ange så många uppgifter som möjligt för att kunna få ett svar.

Graven ifråga är en s.k.. linjegrav vilket innebär att personer som inte har några anhöriga läggs ner på linje. Det fanns givetvis ingen gravsten men om jag ville kunde man mäta upp den exakta platsen för graven.

Sven-Olof Ankarfjord talade även om att när han började på kyrkogårdsförvaltningen så låg dessa uppgifter ang. gravsättningar i en skokartong och var skrivna på små lappar. Han började då att sortera upp alla uppgifter och skrev sedan in dessa i en liggare. Detta arkiv skickas inte in till Landsarkiven.

Sven-Olof Ankarfjord talade om att detta lilla arkiv började med år 1927 så jag hade tur att det fanns något kvar efter min morfar.

Lily Anita Carlsson

Öppettider i Eskilstunalokalen under hösten 2003

Vecka	Dag	Datum	Tid	Vecka	Dag	Datum	Tid
36	Tis.	2/9	13.00-20.00	43	Tis.	21/10	13.00-20.00
36	Lör.	6/9	10.00-14.00	43	Lör.	25/10	10.00-14.00
37	Tis.	9/9	13.00-20.00	44	Tis.	28/10	13.00-20.00
37	Lör.	13/9	10.00-14.00	44	Lör.	1/11	Alla Helgons dag, stängt
38	Tis.	16/9	13.00-20.00	45	Tis.	4/11	13.00-20.00
38	Lör.	20/9	10.00-14.00	45	Lör.	8/11	10.00-14.00
39	Tis.	23/9	13.00-20.00	46	Tis.	11/11	13.00-20.00
39	Lör.	27/9	10.00-14.00	46	Lör.	15/11	10.00-14.00
40	Tis.	30/9	13.00-20.00	47	Tis.	18/11	13.00-20.00
40	Lör.	4/10	10.00-14.00	47	Lör.	22/11	10.00-14.00
41	Tis.	7/7	13.00-20.00	48	Tis.	25/11	13.00-20.00
41	Lör.	11/10	Höstmöte, Stängt	48	Lör.	29/11	10.00-14.00
42	Tis.	14/10	13.00-20.00	49	Tis.	2/12	13.00-20.00
42	Lör.	18/10	10.00-14.00 (Leksandsresa)				

Tilltänkta resor under sensommar - hösten om intresse finns.

Vår eminenta arbetsgrupp för föreningsresor ut i det blå och ibland till intressanta platser har funderingar på att ordna ett par resor till hösten och har fastnat för följande förslag:

Krigsarkivet Stockholm, max 30 personer per resa.

Öppettider:

Vardagar 09.00 – 16.00

Lördagar 09.00 – 16.00

Guidad visning och information om krigsarkivet sker i grupper om max. 15 personer tid c:a 1,5 – 2,0 tim.

Här räknar vi med att en grupp kan sitta och forska medan den andra gruppen får visning och information och sedan så byter vi verksamhet.

Denna resa kan ske både vardag som lördag.

Pris per person vardag: 200 kr.

Pris per person lördag: 250 kr. (dyrare visning på lördagen)

Intresseanmälan med uppgift om det gäller vardag eller lördag lämnas till: Lily Anita Carlsson på tfn 016 - 42 64 10 eller på E-post: anita@caritakonsult.se

Utvandrarnas Hus, Svenska Emigrantinstitutet i Växjö.

En resa som bör ske under senare delen av Augusti eller i början av September. Utvandrarnas hus kan max. ta emot 30 deltagare på en gång. Men här finns det ändå möjlighet för den som vill åka med till Växjö och vara med på vår utflykt i det blå utan att vilja besöka Utvandrarnas hus, Emigrantinstitutet. Du kanske vill ta en titt på ”stan” under tiden som forskarna fördjupar sig i materialet.

Resan är planerad att gå över två dagar. Vi åker tidig morgon första dagen med någon utflykt och aktivitet under vägen, kanske besök på ett glasbruk med middag, eller en rundtur i Vilhelm Mobergs fotspår eller något annat skojsan! En övernattning tar vi på något lämpligt ställe. Nästa morgon frukost, sedan till Utvandrarnas hus, Emigrantinstitutet. Vi delar upp oss i två grupper den ena gruppen deltar i guidad visning och information om institutet – andra gruppen forskar och så byter vi i halvtid.

Öppettider forskarsal 15 platser

Måndag – fredag 09.00 –16.00

Här är det svårt att beräkna priset beroende på vad vi hittar på för skojsan ”i det blå”.

Men räkna med att forskaravgiften är 200 kr. per forskare/dag och att visningen och informationen om emigrantinstitutet är 530 kr. per grupp om max 15 personer vilket gör 35 - 40 kr per person.

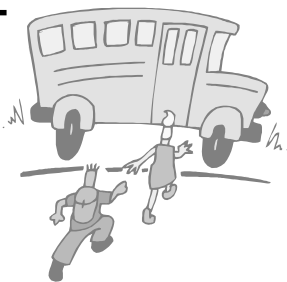
Bussen kostar mellan 8 000 kr. och 10 000 kr. och om vi blir 30 personer så blir det ca 350 kr per person och så kommer övernattning och övriga kostnader för äventyret etc. till. Men vi kommer garanterat att få en härlig upplevelse och nog ska vi kunna hitta på något som ger ett trevligt minne även om det kommer att kosta en slant.

Även här anmäler du ditt intresse till: Lily Anita Carlsson på tfn 016 - 42 64 10 eller på E-post: anita@caritakonsult.se

För resegruppen

Karl-Inge Karlberg, Lily Anita Carlsson och chaffisen Arne Carlsson

Leksand till hösten igen

HJÄLP!!!!

Vi behöver hjälp med att kontrollläsa och revidera våra register.

För kontrolläsning behövs vare sig dator eller särskilda program, bara en normal noggrannhet, ett stort bord, kanske ett förstoringsglas och ett bra ordningssinne. Du får en utskrivnen data-lista med de uppgifter som normalt finns i en kyrkobok, antingen en födel-sebok, en vigselbok eller dödbok. Den här datalistan ska jämföras och kontrolleras mot en fotokopia av motsva-rande kyrkobok som även den ligger i A3-format. Du får en ordentlig infor-mation om hur det hela ska gå till och har obegränsad tillgång till telefonkon-takt och uppmuntrande tillrop under ditt kontrolljobb! Det kan underlätta om man är två stycken som gör detta ar-bete, en som läser datautskriften och en som följer det hela i originalkopian. Detta ger en ovärderlig träning i att läsa gamla handstilar!!!! Jobbet kan med fördel utföras i lokalen på lämplig tid.

För revidering av registren behö-ver du ha en dator och programmen Microsoft Excel och Word vilka du också behärskar till en viss del. Natur-ligtvis så kommer du att få skriftliga och muntliga instruktioner och samma tillgång till telefonkontakt och uppmunt-rande tillrop under ditt arbete med revideringen.

Här finns det ett stort antal redan kontrollästa kyrkoböcker som ska re-videras efter kontrolläsningen och sam tidigt "rättas upp" till den slutgiltiga standard som vi nu har fastställt ska gälla för att vi under hösten ska kunna börja lägga in registren i våra datorer i

Är du intresserad av att följa med till Leksand den 18 - 19 oktober?

Vi åker med buss tidigt på morgonen den 18 oktober och brukar vara framme vid 10.00-tiden på förmiddagen.

Vi släktforskar ända till omkring 17.30 då vi checkar in på hotell Moskogen och äter en god middag och för dom som så orkar brukar vi kunna gå ner även på kvällen och forska tills ögonen ramlar ihop.

På morgonen brukar vi försöka att var i forskarsalen kl. 8.00 för att försätta med vår forskning tills klockan är omkring 16.00.

Vi stannar till på vägen och äter antingen en middag eller te/kaffe och en smörgås allt efter behag.

Du är välkommen med dina förfrågningar och din anmälan till:

Lily Anita Carlsson

På tel. 016 - 42 64 10 eller E-post: anita@caritakonsult.se

lokalen. Registren kommer senare att vidarebearbetas så att de får liknande utförande som Dödskivan.

Det finns också vissa husregister som ännu inte är registrerade och som också ska vidarebearbetas på sikt.

Det här arbetet gäller totalt över 120.000 poster som våra medlemmar tidigare har varit ute och kopierat av ute på pastorsexpeditionerna och som andra flitiga bin har suttit och registre-rat i ett tidigt databasprogram och som andra flitiga bin nu har konverterar till en modern variant som ska ges ut på CD-skiva/or.

Är du intresserad så hör av dig till:

Kjell Ivarsson, tfn: 016 - 12 35 91

E-post: 41ivarsson@telia.com

Arne Carlsson, tfn 016 - 42 64 10

E-post: arne@caritakonsult.se

Namn åt de döda

Vi har nu inom föreningen tagit upp den från förbundet kastade handsken om varför ingen tar tag i förbundets lovvärda projekt om att sätta namn på de döda som finns som namnlösa på CD-skivan "Dödboken 1950 - 1999".

En anledning till att vi inte har kommit igång förrän nu är bland annat det stora arbete som pågår med våra egna register.

Lily Anita och Arne C har i samråd med styrelsen adopterat två församlingar för att vi ska bilda oss en uppfattning om vilka vägar som är lämpli-

gast att gå för att kunna fylla luckorna.

På Riksarkivet i Arninge finns det kort-lådor med dödsavier över bland annat Sörmland. För att få tillgång till dessa så måste man skriva på en förbindelse att inte missbruka informationen.

Från förbundet har vi fått ett antal data-filer i Excel som ska kompletteras med namnuppgifter etc. Vi har valt Ham-marby och Råby-Rekarne som är ganska små församlingar och det tog oss en hel dag att få fram de första 6 åren.

I denna tid ingår naturligtvis att vi måste lära oss hur vi ska söka meto-diskt och var vi ska kunna hitta uppgif-terna.

När man har samlat in dessa dödsavier så har man lagt ihop dem årsvis och man måste alltså ta reda på hur för-samlingarna har utvecklats under åren.

Till exempel så har Hammarby förs. gått upp i Kjula och Råby-Rekarne har gått upp i Tumbo, varför man måste leta reda på de enskilda korten i dessa församlingar. Korten ligger "hopsydda" i buntar och är ganska styva att bläddra i varför man måste ha en "fingertutt" (sedelräknare) för att inte behöva sitta och spotta på fingrarna hela tiden när man bläddrar.

Att det sedan blir kostsamt att åka till Arninge för att sitta där, det blir väl en annan historia. Men vi kör vidare i ull-strumporna och försöker också att finna andra vägar att få tag i uppgifterna.

Anne Carlsson